

Materjali koostas Marika Ratnik MTÜ Perede ja laste nõuandekeskusest
Koostamisel osalesid: Margit Pajo, Tiina Zujenkov, Rita Tamm, Tiiu Vaher, Reet Jaanus, Ruth-Bianka Mättas, Eva Tiitus, Jane Põdra, Saale Kibin, Merike Ennomäe, Margit Kürsa, Pille Vaiksaar.

Tugiisik raske või sügava puudega lapsega perele

Teenuse nimetus: Tugiisik raske ja sügava puudega lapsega perele.

Teenuse eesmärk: Jõustada raske ja sügava puudega lapsega peresid **kõikide pereliikmete eest hoolitsemiseks**, pere toimimise tagamiseks ja igapäevaelus aktiivseks osalemiseks.

Teenuse sihtgrupp: raske ja sügava puudega lapsega/lastega pered.

(NB! Teenuse osutamisel kaasab tugiisik koostööprotsessi võimalikult palju pereliikmeid, st **mõlemad** lapsevanemad ja lapsed (arvestades laste vanust ja huvi osalemise osas) ning vajadusel ja võimalusel ka laiendatud perekonna (vanemate vanemad; õed, vennad; onud, tädid; ...) liikmeid.

Teenuse sisu

- pereliikmetega koostöös perekonna vajaduste, murede, võimaluste kaardistamine
- pereliikmetele emotsionaalse ja psühhosotsiaalse toe **pakkumine (eelkõige pereliikmete „ära kuulamine” ja toetamine, julgustamine muredest rääkimisel)**
- koostöös perega eesmärkide püstitamine ja realistliku tegevuskava koostamine igapäevaelus esile kerkivatele muredele lahenduste leidmisel toetudes seejuures pere sisemiste jõuvarude avastamisele ning nende kasutusele võtmisele
- pereliikmete juhendamine, nõustamine ja vajadusel toimetulekuoskuste õpetamine pere igapäevaelu korraldamisel (Kõikide laste eest hoolitsemine, puudega lapsele tingimuste loomine võimetekohaseks arenguks, hoolduskoormuse jagamine perekonnas, toetavate teenuste kättesaadavus.)
- pereliikmete toetamine aktiivseks osalemiseks sotsiaalses keskkonnas (vaba aeg, huvitegevus, organisatsioonide töös osalemine ...)
- pereliikmetega koostöös peret toetava võrgustiku kujundamine (spetsialistide võrgustik, teenused, pereliikmete toetamine puudega lapse rehabilitatsiooniplaani tegevuskava täitmisel) ja võrgustikukohtumistel osalemine.

Teenuse osutamise koht: teenust osutatakse pere juures kodus ja/või koos pereliikmetega kodust väljas, et toetada pereliikmete aktiivset osalemist sotsiaalses elus (vaba aeg, huvitegevus)

Teenuse osutamise maht:

- teenuse osutamise periood sõltub konkreetse pere vajadusest, kuid kolmepoolses lepingus (pere, KOV, tugiisik) määratletakse tööperiood 6- 12 kuud, mille pikkust vajadusel korrigeeritakse
- perega kohtutakse kord (vajadusel kaks korda) nädalas
- perega kohtumise kestus on 1,5- kuni 2 tundi.

Nõuded tugiisikule:

- valmisolek töötada emotsionaalselt laetud keskkonnas, kõrge pingetaluvus
- tugiisikute täiendkoolituse läbimine
- konfidentsiaalsuse reeglist lähtumine
- kasuks tuleb varasem töökogemust sotsiaal- ja /või haridusvaldkonnas, erivajadusega laste või täiskasvanutega.

Töökorraldus ja koostöövõrgustik teenuse osutamisel:

- teenuse kvaliteedi ja teenuse osutamise eest vastutab kohalik omavalitsus
- teenuse osutamise korra (KOV määrus) töötab välja kohalik omavalitsus
- omavalitsuse sotsiaal ja /või lastekaitse spetsialist otsustab kellele nimetatud teenust pakutakse. koostöövõrgustik teenuse osutamisel: kohaliku omavalitsuse sotsiaal- ja või lastekaitsetöötaja, tugiisik, peret ja last toetavate teenuste osutajad, haridusasutused, laiendatud perekond
- omavalitsuse sotsiaal- ja /või lastekaitsetöötaja jagab tugiisikule infot olemasolevatest toetustest, teenustest.

Nõuded teenuse kvaliteedile

- perega ühiselt koostatud tegevuskava olemasolu
- teenuse seostatus sotsiaal- ja /või lastekaitsetöoga (teenuse osutaja hoiab KOV ametniku kursis teenuse osutamise käiguga ehk sellega, mis on koostöö sisu, eesmärgid ja kuidas koostöös püstitatud eesmärkide saavutamise poole liigutakse, millised takistused on ilmenud eesmärkide saavutamisel, ...)
- tugiisikute osalemine täiendkoolitustes ja supervisioonides
- teenuse dokumentatsiooni korrektne täitmine ja haldamine
- kliendi rahulolu teenusega (hindab KOV ametnik või teenust pakkuvat organisatsiooni)

Teenuse dokumentatsioon:

- tegevuskava (originaal perel, koopia tugiisikul)
- leping (kov/pere/tugiisik)
- tugiisiku töö protokoll

Tugiisiku teenuse soovituslik hinnakiri:

- teenuse osutamisel on tunnihind (astronoomiline tund) **alates 100.-** (sisaldab töövahendid kulu, sotsiaalmaks, töötuskindlustusmaks). NB! Eraldi on soovitatav lisada teenuse hinnale transpordikulu.
- teenuse osutamise aja sisse arvestatakse kohtumised pere juures kodus (väljaarvatud kokku lepitud kohtumine, kui pere ei lase tugiisikut sisse); pereliikmetega kaasas käidud spetsialistide külastused, pereliikmetega koos näiteks ka kontserdi, raamatukogu külastus, võrgustikukohtumisel osalemine)
- soovituslik on tööaja sisse arvestada ka kovisioonid (juhul, kui tugiisikud esitavad KOV ametnikule kovisiooni toimumise kohta protokoll/kokkuvõte) ja supervisioonid

Teenuse osutamise kord

Teenus on suunatud :

- peredele, kus kasvab raske ja /või sügava puudega laps (NB! ka vahetult peale lapse sünni võib perele teenust pakkuda);
- peredele, kus erivajadusega lapse hoolduskoormus on jäänud ühe lapsevanema kanda;
- peredele, kus kasvab erivajadusega laps ja on „märke” pereliikmete (eelkõige ema, teised lapsed) sotsiaalsest, institutsionaalsest (ligipääsu puudumine avalikele teenustele) ja/või terviseiga seotud (sh psühholoogilisest) tõrjutusest;
- peredele, kus vanematel puuduvad teadmised ja oskused (intellektipuue, sotsiaalne mahajäämus) erivajadusega lapse eest hoolitsemiseks ja lapse arengu toetamiseks;

Otsuse pere tugiisiku(raske ja sügava puudega lapsega perele) teenuse osutamise osas teeb kohalik omavalitsuse ametnik (sotsiaalnõunik, sotsiaaltöötaja, lastekaitsetöötaja) koostöös

perega või erandjuhul otsustab teenuse osutamise vajaduse ilma pereliikmete nõusolekuta (kui peres ilmevad selged märgid, et lapse/laste heaolu ei ole tagatud).

Ametnik võib tugineda oma otsuses teiste spetsialistide (meditsiini ja haridusvaldkond, jt) ka rehabilitatsiooni teenust osutava meeskonna soovitudele tugiisku teenuse pakkumise osas.

Peredele, kellele teenust otsustakse pakkuda:

- tutvustab KOV ametnik teenuse olemust põhjendab teenuse vajalikkust
- motiveerib pereliikmeid teenust kasutama
- selgitab, kas kõik pereliikmed on teenuse osutamisega nõus (nõusolek leiab kinnitamist kolmepoolses lepingus: pere, kohalik omavalitsus, tugiisik)

Teenuse osutaja võib töötada kohalikus omavalituses töövõtu ja/või käsunduslepinguga. Teenust võib osta MTÜ- lt, FIE- lt, vastavalt kokkulepitud tingimustele teenuse sisu ja hinna osas.

Teenuse osutamisele eelnevalt on hea, kui KOV spetsialisti eestvedamisel on toimunud ka võrgustikukohtumine, kus osalevad abistajad, spetsialistid, kes on teenusele suunatava perega varem koostööd teinud (milline abi „töötas”, mis ei, milliseid lõkse vältida, mis on iga abistaja nägemus, mis teenuse osutamise tulemusena peres muutub, paraneb, ...)

Teenuse osutajat ehk tugiisikut (ja ka teenust pakkuvat organisatsiooni) tutvustab perele KOV spetsialist. Sellel kohtumisel sõlmitakse ka kolmepoolne koostööleping, kus on määratletud ka esmane, hüpoteetiline teenuse osutamise periood.

Teenuse osutamine algab hetkest, kui tugiisik alustab iseseisvalt tööd perega.

NB! KOV ametnik ja teenuse osutaja (organisatsioon ja /või tugiisik) on leppinud eelnevalt kokku, kuidas hoiab tugiisik ja /või teenust osutav organisatsioon ametnikku kursis teenuse osutamise käiguga. Samuti on kokku lepitud, millistel põhjustel või kas üldse võib tugiisik pöörduda teenuse osutamise seonduvalt KOV ametniku poole väljaspool tööaega.

Teenuse dokumentatsiooniks on:

perega ühiselt koostatud tegevuskava (näidis lisatud)
protokollid, mis täidetakse kord nädalas (kui perega kohtutakse näiteks 2- 3 korda nädalas)
või igast kohtumisest, kui perega toimub üks kohtumine nädalas (näidis lisatud).

Teenuse osutamise lõppedes arhiveerib KOV ametnik tugiisiku poolt esitatud protokollid ja tagab, et neile ei oleks juurdepääsu kolmandatel isikutel.

NB ! Nii omavalitsuse ametnikule kui tugiisikule kehtib konfidentsiaalsusenõue.

Teenuse soovituslik hinnakiri:

- Teenuse osutamisel on tunnihind (astronoomiline tund) alates 100.- (sisaldab töövahendid kulu, sostiainmaks, töötuskindlustusmaks)

- Teenuse osutamise aja sisse arvestatakse kohtumised pere juures kodus (väljaarvatud see kohtumine, kui pere ei lase tugiisikut sisse); pereliikmetega koos spetsialistide külastused, pereliikmetega koos näiteks ka kontserdi, raamatukogu külastus, vörgustikukohtumisel osalemine.
- Soovituslik on tööaja sisse arvestada ka kovisioonid (esitavad kovisiooni protokoll) ja supervisioonid.

NB! Kohalik omavalitsus kompenseerib tugiisikule ka täiendavad kulud (sõidukulu, perekonnaga väljas käimistega seotud kulud) esitades vastavad kulu- dokumendid.

Algaja tugiisik alustab tööd ühe perega, maksimaalne perede arv 3- 5.

Juhul, kui perekonnale tugiisik ei sobi on võimalik pere ettepanekul ja tugiisikut teenuse osutamise lõpetamise protsessi kaasates mavalitsuse ametnikul teenuse osutamine lõpetada.

Tugiisikul on õigus teha teenuse osutamise lõpetamise osas ettepanek omavalitsuse ametnikule, kui koostöö perega ei suju (pere poolse motivatsiooni puudumine, tugiisik tuneb, et oskusi ja teadmisi on vähe, jms ...). Teenuse osutamise lõpetamise otsuse teeb siis kohaliku omavalitsuse ametnik (pereliikmeid kaasates).

Tugiisiku protokoll

Pere nimi : Täitja.....
 Kohtumise kuupäev koht:

Üldised koostöö eesmärgid (sõnastatud koostöös sotsiaal- ja/või lastekaitsetöötajaga ja pereliikmetega)

- 1.
- 2.
- 3.

Eelmisel kohtumisel kokkulepitud tegevused ja nende teostamine.	Täidetud	Täitmata, põhjus
Pere		
1.		
2.		
3.		
Tugiisik		
1.		
2.		

Järgmisele nädalale planeeritud tegevused	Tegevuse täitmise tähtaeg
Pere (märgi ka kes pereliikmetest kohustuse saab)	
1.	
2.	
3.	
Pere tugiisik	
1.	
2.	

Pere: Laste olukord peres (halb) 1 2 3 4 5 (hea)

Tugiisik: Laste olukord peres (halb) 1 2 3 4 5 (hea)

NB! Kui 1, 2, - siis on vaja kindlasti teatada

Pere: Pere motiveeritus koostöök (halb) 1 2 3 4 5 (hea)

Tugiisik: Pere motiveeritus koostöök (halb) 1 2 3 4 5 (hea)

Oluline info laste ja /või sotsiaaltöötajale

.....
.....
.....
.....
.....